

961217-3

Při zkoumání povahy pojmů a pojmovosti můžeme mluvit o několika odlišných krocích, které byly v minulosti podniknuty, ale které nezůstávají dostatečně v povědomí dokonce ani odborníků v různých vědách (které se bez pojmů zajisté nemohou obejít), natož v povědomí obecném. A situace je bohužel taková, že jasno nejen nemají, ale ani se o ně nepokoušejí – to budiž zvlášť důrazně žalováno – ani mnozí filosofové. A tzv. moderní logika vytěsnila pojem pojmu přinejmenším na okraj (a někdy až mimo rámeček) svého zájmu. Proto nebude na škodu si nejprve alespoň některé tyto kroky připomenout. K prvnímu takovému významnému kroku došlo už ve starém Řecku, když byl – zatím ještě nepřilíživě přesně – odlišen pojem od slova, s nímž byl spjat v jednotu. Dodnes však i v intelektuálních a vzdělaneckých kruzích panuje nejistota o tom, v jakém vztahu je význam (nebo dokonce „obsah“) slova a příslušný pojem. Nezřídka se mluví a píše také o „obsahu“ pojmu apod. Nezvládnuté terminologické i věcné potíže tu asi hlavně vedou k tomu, že se dnes zejména logikové termínu „pojem“ jak jen mohou vyhýbají. Problematika je také velmi zkomplikována nevyjasněností vztahu mezi myšlením a jazykem (a také mezi různými jazyky a řečí).

(Pozn.: starší text – připravováno pro Sobotku, ale nedokončeno.)

(Praha, 961217-3.)